

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Središnja Bosna/Srednjobosanski kanton

KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU

Broj: 51 0 P 180132 22 GŽ

Novi Travnik, 14.06.2022. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku u vijeću sastavljenom od sudaca Mirjana Grubešić, predsjednica vijeća, Davor Kelava i Alma Islamović, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja 1. M. D., iz T., ulica ..., 2. E.Đ. iz T., ulica ..., 3. E.S. iz T., ulica ..., 4. M.F. iz T., ul...., svi zastupani po punomoćnicima Nusret Mešić i Nefiza Mešić, odvjetnicima iz Sarajeva, protiv tuženika F.Đ. iz Travnika, ul. ..., radi utvrđenja ništavosti ugovora o doživotnom uzdržavanju, vrijednost spora 31.000,00 KM, odlučujući po žalbi tužitelja izjavljenoj na presudu Općinskog suda u Travniku broj 51 0 P 180132 20 P od 30.12.2021. godine na sjednici vijeća održanoj dana 14.06.2022. godine, donio je

PRESUDU

Žalba se odbija kao neutemeljena i potvrđuje presuda Općinskog suda u Travniku broj 51 0 P 180132 20 P od 30.12.2021. godine.

Obrazloženje

Osporenom presudom prvostupanjskog suda, u stavku prvom, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je traženo utvrđenje ništavosti ugovora o doživotnom uzdržavanju zaključenom kod notara Marinka Jurčevića u T. dana 19.02.2020. godine, pod brojem OPU-IP-139/2020, između F.O., kao primatelja uzdržavanja i F.Đ., kao davatelja uzdržavanja, kojim je ugovoreno da nakon smrti primatelj uzdržavanja ostavlja sve davatelju izdržavanja, novčana sredstva koja se zateknu u trenutku njegove smrti u Intesa SanPaolo bank d.d. Sarajevo - Poslovnica Travnik i dvosobni stan broj 26, površine 72 m², ulaz III, kat drugi, broj stana 2, koji se nalazi u ulici ... na kućnom broju .. u T., dok su stavkom drugim obvezani tužitelji da tuženiku nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 5.444,50 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom ovrhe.

Na ovu presudu žalbu su blagovremeno uložili tužitelji zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se prvostupanjska presuda preinači na način da se tužbeni zahtjev usvoji u cijelosti uz naknadu troškova parničnog postupka ili presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak i odluku. U obrazloženju žalbe navode da prvostupanjski sud propušta ocijeniti sve dokaze tužitelja i to bez izuzetka, nego pogrešno primjenjuje odredbe parničnog postupka i detaljno obrazlaže dokaze tuženika, a dokaze tužitelja smatra nebitnim na način da ih i ne

opisuje. U pogledu toga smatra da je prvostupanjski sud povrijedio načelo ravnopravnosti stranka različitim pristupom ocjeni izvedeni dokaza, jer spominje i ugovor o darovanju koji nije predmet ovog spora. Prvostupanjski sud izostavlja ključne dijelove iskaza pojedinih svjedoka, dajući na značaju dijelovima iskaza onih svjedoka koji tuženiku idu u prilog, na koji način čini povredu odredbe članka 191. stavak 4. u svezi sa člankom 7., 8. i 123. Zakona o parničnom postupku. Izostavljaju se obrazložiti bitni dijelovi ugovora o doživotnom uzdržavanju i naglasiti da u cijelosti nije ispunjen, jer se tuženik ponašao nesavjesno znajući da nema potrebe ispuniti sve odredbe ugovora. Tuženik se ponašao nesavjesno i u pogledu njegovog odnosa sa notarom i zaključenjem ugovora, jer notara nije upozorio na zdravstveno stanje primatelja uzdržavanja u kojem slučaju bi se trebalo prije potpisa ugovora obaviti liječnički pregled i utvrditi da li je primatelj uzdržavanja dobrog psihičkog stanja. U tom dijelu iskaz notara se ne spominje, niti obrazlaže od strane prvostupanjskog suda zbog čega je takav ugovor ništav. O ovim činjenicama tužitelji su saznali tek na ročištu glavne rasprave koji su do tada mogli vidjeti samo otpusni list JU Kantonalna bolnica Travnik od 15.01.2020. godine na ime F.O., jer se nigdje ne potvrđuje da je nakon puštanja iz bolnice on bio sposoban za zaključenje ugovora. Posebno napominje da je primatelj uzdržavanja prije zaključenja ugovora ima kupljeno grobno mjesto i plaćene troškove sahrane zbog čega tuženik, kao davatelj uzdržavanja u tom dijelu nije ni trebao postupati po članku 4. ugovora. Primatelj uzdržavanja je imao dobru finansijsku situaciju i nije bilo potrebe za zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju, niti je tuženik ispunjavao odredbe zaključenog ugovora, jer pored naprijed navedenog primatelja uzdržavanja nije vodio na redovne kontrole nakon operativnog zahvata. Davatelj uzdržavanja je primatelja u noći njegove smrti ostavio samog u stanu, a bilo mu je poznato veoma teško, ozbiljno i po život opasno zdravstveno stanje u kojem se primatelj nalazi što isključuje neizvjesnost ugovora o doživotnom uzdržavanju, zbog čega predlažu da se žalba usvoji.

Tuženik u odgovoru na žalbu predlaže da drugostupanjski sud žalbu u cijelosti odbije i potvrdi prvostupanjsku presudu, smatrajući kako prvostupanjski sud nije počinio povrede koje u žalbi navode tužitelji i da je za svoju odluku dao jasne, potpune i razumljive razloge koji nisu dovedeni u sumnju žalbom tužitelja. Drži kako je provedenim dokazima potvrđena volja primatelja uzdržavanja i da je tuženik u svemu postupio prema odredbi ugovora. Izvedenim dokazima utvrđeno je da predmetni ugovor nije ništav, a kako je prvostupanjski sud u svemu udovoljio zahtjevima tužitelja u pogledu prijedloga za izvođenje dokaza, predlaže da se žalba odbije kao neutemeljena.

Nakon što je ispitao presudu prvostupanjskog suda u granicama razloga navedenih u žalbi i po službenoj dužnosti sukladno odredbi članka 221. Zakona o parničnom postupku¹, ovaj sud je zaključio slijedeće:

Žalba nije utemeljena.

Iz spisa i osporene presude proizlazi kako su parnične stranke pred sudom, sukladno članku 7. stavak 1. i 123. stavak 1. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, izvele dokaze koje su smatrale bitnim za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari. Po ocjeni ovog suda, a nasuprot žalbenim prigovorima tužitelja, svoju odluku

¹ Službene novine Federacije BiH, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

prvostupanjski sud je temeljio na izvedenim subjektivnim i materijalnim dokazima pobrojanim na strani 4. i 5. prvostupanjske presude, dovodeći ih u međusobnu svezu, cijeneći i obrazlažući na način propisan člankom 191. stavak 4. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH, pa obrazloženje pobijane presude sadrži sve propisane elemente i udovoljava standardu iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljenih sloboda. Tužitelji gube iz vida da je stavovima Vrhovnog suda Federacije BiH, u brojnim odlukama, iskazan stav kako obvezu suda na obrazloženje odluke ne treba tumačiti tako da se u presudi moraju iznijeti svi detalji i dati odgovori na sva pitanja i dileme, nego samo obrazlagati dokaze od suštinske važnosti za ishod spora, što je prvostupanjski sud u svojoj odluci i učinio. Slijedom navedenoga, ovaj sud je stava da prvostupanjski sud nije povrijedio načelo ravnopravnosti stranka, niti su počinjene povrede odredaba parničnog postupka iz članka 209. Zakona o parničnom postupku na koje se tuženik poziva u svojoj žalbi.

Među parničnim strankama nije sporno da je F.O., kao primatelj uzdržavanja zaključio sa tuženikom, kao davateljem uzdržavanja, ugovor o doživotnom uzdržavanju dana 19.02.2020. godine, pod brojem OPU-IP-139/2020, kojim je ugovoreno da će davatelj uzdržavanja svakodnevno brinuti o nabavci namirnica i kućnih potrepština, osigurati prehranu do smrti, obavljanje svih kućanskih poslova, poslove održavanja i neophodnih popravaka stana, brinuti se o osobnoj higijeni, za slučaj bolesti osigurati njegu, lijekove i medicinsku pomoć, a nakon smrti sahraniti primatelja uzdržavanja po mjesnim običajima i podići mu nadgrobni spomenik, dok se primatelj obvezao nakon smrti ostaviti davatelju izdržavanja novčana sredstva koja se zateknu u trenutku njegove smrti u Intesa SanPaolo bank d.d. Sarajevo - Poslovnica T. i dvosobni stan broj 26, površine 72 m², ulaz III, kat drugi, broj stana 2, koji se nalazi u ulici ... na kućnom broju .. u T..

Ocjenom provedenih dokaza prvostupanjski sud je utvrdio da je tuženik ispunjavao ugovorne obveze (izuzev plaćanja sahrane i podizanja nadgrobnog spomenika, što je ugovornim stranama bilo poznato i prije njegovog zaključenja) i da predmetni ugovor o doživotnom uzdržavanju nema elemenata ništavosti, pa je odbio tužbeni zahtjev tužitelja.

Nasuprot žalbenim prigovorima, prema ocjeni ovoga suda, presuda prvostupanjskog suda donesena je na temelju pravilo utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, zbog čega se žalbeni razlozi tužitelja pokazuju neutemeljenim.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju, prema zakonskim odredbama sadržanim u članku 146. stavak 1. Zakona o nasljeđivanju Federacije BiH² je ugovor kojim se primatelj uzdržavanja obvezuje prenijeti na davatelja uzdržavanja vlasništvo na određenim stvarima ili kojim drugim pravima, a ovaj se obvezuje, kao naknadu za to, da ga uzdržava i brine se o njemu do kraja njegovog života i da ga poslije smrti sahrani.

Prema samoj zakonskoj kvalifikaciji ugovor o doživotnom izdržavanju nije ugovor o nasljeđivanju, već se radi o ugovoru o otuđenju uz naknadu, tj. dvostrano

² Službene novine Federacije BiH, broj 80/14

obvezujućem, naplatnom ugovoru, koji u sebi sadrži i neka obilježja aleatornosti (ugovor na sreću). Svaka ugovorna strana se ovim ugovorom obvezuje na izvršenje određenih činidbi, jedna strana (davatelj uzdržavanja) na davanje i činjenjem radnji iz kojih se sastoji uzdržavanje, a druga strana (primatelj uzdržavanja) na ustupanje vlasništva imovine s danom svoje smrti. Dakle, isključena je mogućnost da se davanje i činjenje radnji iz kojih se sastoji uzdržavanje po davatelju uzdržavanja u korist primatelja uzdržavanja svedu na bilo koje radnje manje od doživotnog uzdržavanja drugog ugovarača, kao osnovnog određenja predmeta ovoga ugovora, te da bi se time izvršila ugovorna i zakonska obveza davatelja uzdržavanja iz ovog ugovora.

Nasuprot žalbenim prigovorima, i prema stajalištu ovoga suda, u konkretnom slučaju ovaj ugovor je bio zaključen sa ciljem ispunjenja osnovne svrhe ugovora o doživotnom uzdržavanju, a to je da primatelj uzdržavanja upravo od tuženika, kao davatelja uzdržavanja, prima potrebno uzdržavanje pojedinačno navedeno u članku 4. tog ugovora. Zbog toga, predmetni ugovor ima *causu* ili osnovu koja upravo predstavlja cilj, odnosno svrhu ugovora, koja je dopuštena, jer očigledno cilj ovog ugovora nije suprotan moralu društva i mjesnim običajima. Predmet ugovora tj. obaveza tuženika da uzdržava primatelja uzdržavanja upravo predstavlja osnovu ugovora koji je za drugu ugovornu stranu ono zbog čega se tuženik obvezao, jer na taj način ugovor mora postići svoj točno određeni cilj davanja uzdržavanja primatelju uzdržavanja. Dakle, u konkretnom slučaju, ispunjene su dvije opće pretpostavke za zaključenje ugovora, tj. postojanje predmeta ugovora (obveza tuženika) kojoj odgovara i postojanje, odnosno dopuštenost osnove ugovora.

Odredbom članka 47. Zakona o obveznim odnosima³ je propisano da je ugovor ništavan kada je predmet obveze nemoguć, nedopušten, neodređen ili neodrediv, dok je u članku 51. propisano da svaka ugovorna obaveza mora imati dopuštenu osnovu, te da je osnova nedopuštena ako je protivna ustavom utvrđenim načelima, prinudnim propisima i moralu društva, a članku 52. da je ugovor ništavan ako osnova ne postoji ili je nedopuštena.

Okolnosti koje su prethodile zaključenju spornog ugovora jesu uobičajene u situaciji kada je jedan od ugovaratelja zbog bolesti spriječen pristupiti u ured notara, u kojem slučaju notar postupak zaključenja ugovora obavlja izvan ureda, pa i u stanu ugovaratelja. Kod takvih utvrđenja, tuženik se nije ponašao nesavjesno u pogledu njegovog odnosa sa notarom i zaključenjem ugovora, jer činjenica da je notar prethodno pripremio tekst ugovora nije dovoljna da bi se moglo zaključiti kako F.O. nije imao prilike iskazati svoju pravu volju, te se može utvrditi da je ugovor zaključen suglasnošću volja i kako su izjave volje ugovarača bile slobodne, s obzirom da su ih izrazile mentalno zdrave osobe, a u završnim odredbama ugovora naznačeno je kako je ugovor kao notarska isprava strankama pročitana i da se notar uvjerio da odgovara njihovoj volji nakon čega su one ugovor i potpisale, pa nema mjesta stavu da je predmetni ugovor ništavan, iako je nesporno da je u trenutku zaključenje ugovora primatelj imao kupljeno grobno mjesto i plaćene troškove sahrane, budući da je tuženik nakon smrti primatelja uzdržavanja organizirao njegovu sahranu, na koji način je ispunio svoje obveze iz ugovora i naprijed citirane odredbe 146. stavak 1. Zakona o nasljeđivanju Federacije BiH.

³ Službeni list R BiH, broj 2/92, 13/93 i 13/94 i Službene novine Federacije BiH, broj 29/03 i 42/11

Kako tužitelji ničim ne dokazuju da primatelj uzdržavanja nije bio razuman i dobrog psihičkog stanja u trenutku njegovog zaključenja, niti takav zaključak proizlazi iz iskaza notara, koji primatelja uzdržavanja opisuje kao iznimno urednog i razboritog čovjeka, svjesnog situacije i kakav ugovor zaključuje, ovaj sud je stajališta da je izvedene dokaze prvostupanjski sud pravilno cijenio i potpuno i pravilno utvrdio sve činjenice od značaja za svoju odluku, slijedom čega su neutemeljeni i žalbeni navodi da je prvostupanjski sud pogrešno ili nepotpuno utvrdio činjenično stanje ili pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev. Temeljem takvih utvrđenja ovaj sud je primjenom članka 226. Zakona o parničnom postupku žalbu tužitelja odbio kao neutemeljenu i potvrdio presudu prvostupanjskog suda.

Predsjednica vijeća
Mirjana Grubešić, v.r.